

Aada Paavonperä

Selviytyjä

En tiedä oliko maailmankaikkeus suunnitellut tämän jo kauan sitten, vai oliko se vain sattumaa, mutta kaikki alkoi sinä päivänä, kun täytin seitsemän. Mikä silloin alkoi? No, ehkä on paras käydä ensin koko päivä läpi.

Heräsin 3. syyskuuta hyvin aikaisin, sillä halusin olla hereillä ennen vanhempiani, jotka tulisivat huoneeseeni laulamaan kakun ja lahjojen kera. Nousin sängystä ja menin ulos huoneeni ikkunasta. Kosteaa ruoho paljalla jalkapohjilla tuntui niin ihanalta ja haistoin raikkaan, lämpimän, syksyisen ilman. En osannut arvostaa sitä tarpeeksi. Toivoin aina ennen, että syntymäpäiväni olisi ollut talvella, sillä rakastin aina lunta. Olin aina tyytyväinen, mutten ikinä tarpeeksi kiitollinen siitä, miten minä sain rakastaa elämääni ja sain rakkautta takaisin. Kävelin siis päättäväisenä nurmen läpi ja kiipesin majaan, jonka olin rakentanut isäni kanssa. Maja oli rakennettu puuhun ja sinne meni kapeat tikkaat. Tämän takia kumpikaan vanhemmistani eivät käyneet erityisen usein majassa, mikä teki siitä juuri minun oman paikkani. Siellä oli puinen tuoli, vanha matto ja hylly, joka sisälsi kyniä, kirjoja, tarroja ja kymmeniä isän vanhoja julisteita. Ja tärkeimmän omaisuuteni: A4 lapun. Otin sen käteeni ja nappasin kynän hyllyltä, jolla tein pienen merkinnän yhdelle riville. Sitten luin lapun kerran.

“Amelian unelmat. (äidin kirjoittamana)

- Oppia lukemaan ✓
- Lentää lentokoneella
- Lukea kokonainen kirja yksin ✓
- Päästä kouluun
- Hankkia koira
- Täyttää 7 ✓
- Soittaa kitaraa
- Rakentaa maja pihalle ✓
- Osta karkkia omilla rahoilla ✓
- Osta oma talo
- Kirjoittaa runo ✓
- Kiertää koko maailma ympäri
- Perustaa oma karkkikauppa
- Ratkaista suuri mysteeri “

Käänsin lapun ja huomasin jotain mihin en ollut ikinä ennen kiinnittänyt huomiota. Toisella puolella oli tekstiä ja ei mitään tahansa tekstiä, sillä se oli äidin kirjoittamaa kaunokirjoitusta. Runo. Olin juuri aloittamassa sen lukemista, kun kuulin huutoa pihalta. “Amelia rakas! Tulehan alas sieltä! Meillä on sinulle yllätys!” Ja koska olin lapsi ja yllätykset syntymäpäivinä oli silloin parasta ikinä, heitin lapun matolle ja laskeuduin tikapuille alas. En katunut silloin yhtään, sillä alhaalla minua odotti äiti, isä, valtava pinkki täytekakku ja kymmeniä erikokoisia- ja värisiä lahjapaketteja. Kuinka olisin voinut vastustaa sitä kaikkea? Olin vain pieni lapsi. Voisinpa antaa itselleni anteeksi.

Mutta mikä sinä päivänä alkoi? Kysyn sitä itseltäni jatkuvasti ja siihen vastaaminen sattuu enemmän kuin mikään muu.

Kello tuli kuuden illalla ja päivä oli ollut elämäni paras. Söimme illallista terassillamme tuttavien kanssa. Paras (ja ainoa) ystäväni Anton istui vieressäni ja me nauroimme Antonin

isän Erikin hauskoille ilmeille. Olimme naapureita ja vanhempamme olivat olleet hyviä ystäviä jo kauan ennen minun ja Antonin syntymää. Aurinko paistoi ja ilta oli hyvin lämmin. Nautin siitä, mutta en tarpeeksi. Kun olimme syöneet pääruoan, äiti lähti sisälle hakemaan jälkiruokaa, joka olisi yllätys minulle. Ennen kuin hän meni sisään, hän pysähtyi ja hymyili minulle ja minä hymyilin takaisin.

Jatkoimme illanviettoa ilman äitiä aivan normaalisti hetken ja sitten vielä hetken, kunnes isäni alkoi ihmettelemään missä jälkiruoka viipyi. Hän lähti sisälle katsomaan tilannetta ja vain muutaman sekunnin päästä kuulin huudon. Isä huusi. En kuullut silloin mitä hän yritti sanoa, mutta olen myöhemmin tullut siihen päätökseen, että hän huusi "Lähtekää!" En kuitenkaan tajunnut sitä silloin ja juoksin täyttä vauhtia sisälle. Keittiön lattia oli märkä ja liukastuin. Kun nousin taas ylös, olin aivan punainen. Lattia oli veressä.

Nostin katseeni lattialta ja näin edessäni elämäni toiseksi kauheimman näyn. Hänellä oli verinen veitsi kädessään ja vaikka hänen kasvonsa oli peitetty mustalla kankaalla, näin niissä ilkeän, julman hymyn. Vaatteet olivat täysin mustat. Hän otti paremman otteen veitsestä ja oli iskemässä sitä minuun, kun takaani kuului huuto: "Ei!" Käännyin ja näin isän makaavan verisenä maassa. Hän yritti nousta ylös, muttei kyennyt. Hänen vieressään makasi äiti, joka ei liikkunut. Äidin suu oli auki ja se vuosi verta. En uskaltanut kysyä, huutaa, kiljua tai edes itkeä ja seisoin vain siinä aivan paniikissa. En edes katsonut taakseni. Seisoin siinä, verisellä keittiön lattialla katsomassa elämäni kauheinta näkyä.

Sitten isäni yritti nousta taas ylös, mutta kaatui tällä kertaa lattialle ja muuttui aivan yhtä kalpeaksi, kuin äiti. Kun tulin taas "järkiini", oli jo liian myöhäistä. Muistan, kuinka kiljuin ja kiljuin ja huusin ja huusin. En muista tarkasti mitä sen jälkeen tapahtui. Muistan vain, kun ihmisiä tuli sisään ja musta, julma mies takanani hyökkäsi heidän kimppuun. Ja pian mustia miehiä tuli lisää eikä millekään voinut enää tehdä mitään. Juoksin ulos ja näin Antonin. "Tulta!" hän huusi ja osoitti etupihaa. Silloin huomasin liekkejä myös talon katossa ja majassani. Juoksin niin kovaa, kun vain pystyin majalle ja kiipesin tikkaat puoleenväliin, kun käteni tuntui kuumalta. Se paloi. Katsoin ylös ja koko maja oli tulessa. Unelmani olivat mennyttä. Äidin runo paloi. Kaikki paloi. Sitten katsoin alas. Sinne oli parin metrin pudotus, mutta se oli ainoa vaihtoehtoni. Kun jalkani koski maata, kaaduin samalle nurmikolle, jossa olin aamulla juossut paljain jaloin. Mietin, kuinka iloinen olin silloin. Kuinka ihanalta nurmikko tuntui silloin. En miettinyt sitä, mitä juuri tapahtui, vaan sitä, miten hyvin asiat joskus oli. Sitten päässäni sumeni.

Mutta mikä sinä päivänä alkoi? Totuus on se, ettei kysymykseen ole tarkkaa vastausta, sillä niitä on niin monta. Tiivistettynä, voi sanoa, että sinä päivänä alkoi se, mikä johti tähän. Ja mikä sitten on "tämä"? No, se on oma tarinansa.

Selviytyjä

Kiertelen hedelmäosastoa ja valitsen sitten omenoista sen kaikista siisteimmän ja tarkistan, että se on täysin vihreä. Olen kävelemässä kasalle päin, kun kuulen ääntä takaatani. Käännyin ja huomaan teinipoikia kerääntyneenä kuiskimassa jostain. Päätän antaa olla ja jatkan matkaani, mutta sitten he alkavat huutaa ja he kaikki juoksevat ovesta ulos. Tai *lähes* kaikki. Yksi, suurinpiirtein minun ikäiseni pysähtyy juuri ennen kun on ulkona ja kääntyy katsomaan minua. Hän katsoo ja katsoo ja yritän miettiä miksi hän katsoo, mutta sitten hän lähtee hädissään juoksemaan autoille ja he kaasuttavat täyttä vauhtia pois huoltoaseman parkkipaikalta. Kaupan naistyöntekijä juoksee vielä hetken perässä, kunnes luovuttaa sitten. "Hei, Max" sanon kassalla. "Kristina! Pitkästä aikaa! Mitäs minun lempitytölleni kuuluu?" Max nauraa, mutta huomaan hänen kasvoillaan pienen huolen. Ymmärrän sen. Olemme

tunteneet toisemme aika kauan. Tai no - tunteneet ja tunteneet - emme me nyt oikeasti tunne toisiamme. Max on vain niitä erittäin harvoja, joille voin tässä tai missään elämäntilanteessa tulla sanomaan muutaman sanan ja sitten esittää että kaikki olisi paremmin.

"Mitäs tässä" vastaan ja korotan käteni, jossa pidän omenaa Maxin nähtäväksi. "Ota vaan" hän sanoo ja lähden sitten ovesta ulos. Katson parkkipaikalla seisovaa naistyöntekijää. Hän näyttää itkevän. Pian Max laahustaa viereeni ja huokaisee: "Oliko noidenkin pakko tulla sotkemaan asioita entistä pahemmin?" Katson häntä hieman kysyvästi, kunnes hän jatkaa: "Tai no, onhan nuo ollut täällä monta kertaa aikaisemminkin ja varastanut, mutta nyt kun sota on taas alkamassa ja kaikki on niin epäselvää, niin kauppaakin on suurissa ongelmassa." Yritän ymmärtää, mutta totuus on se, etten ole lähes ollenkaan tietoinen sodasta tai mihinkään siihen liittyvästä. Siihen on tasan kaksi syytä: 1) En välitä, en ole ikinä välittänyt enkä tule ikinä välittämään. Tiedän, etten voisi tehdä asialle yhtikäs mitään ja vaikka haluaisin, on toinen syy

se, että 2) Orpokoti ei sallisi sitä. He sanovat, että haluavat kasvattaa ja pitää kaikki lapset loitolla sodasta, joten kukaan ei saa liittyä mihinkään ryhmiin tai liittoihin tai puhua sodasta. Aivan kuin minä edes haluaisin.

Katson siis Maxia ja nyökkään. "Taidan lähteä" sanon ja olen jo noin kymmenen metrin etäisyydellä Maxista, kun hän huutaa perääni: "Kuka se poika oli?" En sano mitään, sillä tiedän ettei siitä seuraisi mitään hyvää. Tiedän, että hän vain vitsaili, mutta olen niin väsynyt, että menen suorinta tietä kotiin. Hiivin rakennuksen sisällä sisään käytävän kolmannesta ovesta ja kömmin reunimmaiseen sänkyyn. Kymmeniä lapsia ja nuoria kuorsaa molemmilla puolillani ja mietin hetken, miten he ovat menettäneet vanhempansa. Nukahdan sitten omaan itkuuni.

Tänään on päivä, kun en saa mieltä heitä. En saa muistella tai ikävöidä heitä. En saa sääliä itseäni tai itkeä. En saa nauraa tai tehdä mitään, mikä muistuttaisi minua heistä. Periaatteessa en saisi edes elää, mutten ole ikinä osannut lopettaa sitä, enkä aio yrittää tänäänkään. Muistutan itselleni aamiaisella, että on vain paras olla ajattelematta. Silloin muistot ja painajaiset eivät palaa mieleen. Ja koska on vielä parempi keskittyä johonkin muuhun, kiinnitän katseeni ja kaikki ajatukseni lusikan liikkeeseen lautasella. Lopuksi heidän puuron pois.

Mietin koko päivän heitä. Siivoan ja olen kokoajan liikkeessä pitääkseni heidät pois mielestäni. Lopulta orpokodin puiset lattiat käyvät tylsiksi, joten päätän lähteä ulos. Kello on seitsemän, kun astun ovesta ulos. Kotiintuloaika on puoli yhdeksältä. En suunnittele viipyväni sitä pidempään.

Kävelen kauppaan, mutten löydä Maxia sieltä. "Hän on varmaan mustien kokouksessa laatimassa sotasuunnitelmaa" kassalla istuva nainen sanoo ja nauraa sitten. Moni muukin ryhtyy mukaan nauruun, enkä ymmärrä mikä oli niin hauskaa. Vitsaileeko nainen vaan? Vai onko Max oikeasti mustien kokouksessa? Pian monet, jotka kuulivat naisen sanat tulevat lähemmäs ja alkavat huutamaan. Syntyy kunnan tappelu ja päätän, että on vain paras lähteä. En ole ikinä ollut mukana kunnan tappeluissa, enkä aijo olla nytkään. Ennen kun lähden ulos kaupan ovista, nappaan mukaani vihreän omenan.

Kävelen pitkän matkan ja pysähdyn sitten puistoon. Istun penkille ja hengitän syvään. Muistutan itselleni, etten saa itkeä, mutta pian se tuntuu mahdottomuudelta ja kyynel valuu poskelleni. Pyyhin sen pois, mutta tutkin sitä vielä kädelläni. Auringonlaskun liila väri heijastuu kyyneleellä ja ajattelen kaikkia niitä syitä, jonka vuoksi minun kuuluisi itkeä. Annan kyynelten valua ja pian itken kunnolla, sillä en voi tehdä muutakaan. Tuntuu, kuin jokainen kyynel toisi minulle vapautta, mutta samaan aikaan myös ahdistusta. Jossain

vaiheessa rauhoitun ja suljen silmäni.

Herään pimeässä askeliin, jotka kuulen lähentyvän. Avaan silmäni ja näen edessäni sen saman pojan, joka tuijotti minua kaupassa viime yönä. Hän istuu viereeni, sanomatta mitään. Istumme siinä hetken niin ja olen juuri nousemassa, kun hän avaa suunsa ja sanoo: "Näin sinut viime yönä kaupassa" *Minäkin näin sinut*, ajattelen, mutten sano mitään. "Sinussa oli jotain niin tuttua ja olen miettinyt sinua koko päivän" *Sepäs mukavaa. Kiitos paljon, kun herätit minut. Nyt, jos sallit, niin voisin lähteä tästä kotiin nukkumaan.* Mutta en taaskaan sano mitään. Nousen vain penkiltä ja olen jo ottanut muutaman askeleen pois päin, kun poika huutaa perääni: "Unohdit omenan!" Käännyn ja huomaan omenan pojan kädessä. Kävelen takaisin ottaakseni sen häneltä, mutta tajuan pian etten saa sitä, sillä tämä oli ansa. Istahdan takaisin penkille ja katson kenkiini. "Mitä haluat?" kysyn. "Kaksi asiaa" hän vastaa. "Yksi: mikä on nimesi? Kaksi: miksi syöt vihreitä omenoita?" Nauran hetken helpotuksesta. Olin varma, että hän haluaisi joko huumeita tai rahaa. "Kristina. Ja siksi, etten voi sietää punaisia" "Miksi et?" Nielaisen. He palaavat taas mieleeni. Kaikki se, jota en saisi ajatella pyörii päässäni, kuin filmirulla. Pidätän kyyneliä ja sanon: "Halusit tietää vain kaksi asiaa. Sait jo ne" "Totta" hän sanoo pettyneenä. Hän antaa omenan käteeni, hymyilee ja sanoo: "Mutta ehkä saan tietää kaksi lisää ensiyönä" "Ehkä" sanon, ja lähden. En suunnitellut sanovani niin, mutta toisaalta, ei tässä päivässä mikään mennyt suunnitelmien mukaan. Kun olen sängyssä, en tiedä, mitä ajatella, mutta tiedän sen, että voin hänen takia paljon paremmin, kuin pari tuntia sitten.

Vaikka kuinka uskomattomalta se kuulostaakin, näen hänet seuraavana yönä puiston penkillä täsmälleen samaan aikaan. "Hei" sanon, kun näen hänet istumassa ja istun penkille. "En ollut varma, jos tulisit" hän sanoo ja hymyilee. Mietin hetken, mitä ihmettä olen tekemässä. Istun puistossa keskellä yötä tuntemattoman pojan kanssa. Toisaalta, kukaan ei ole estämässä minua.

"Mikä sinun nimesi on?" kysyn pojalta ja hän on hetken hiljaa. "Ruber" hän vastaa hetken päästä. "*Ruber* ? Onko se nimesi?" kysyn hämilläni. Vaikka kuinka outo nimi onkin, siinä on jotain tuttua. "Sukunimi. En käytä etunimeä" poika vastaa "Mikset?" "Vanhempani antoivat minulle maailman tylsimmän nimen. Se kertoo vain heidän tylsyydestään" "Millä tavalla vanhempasi ovat tylsiä?" kysyn ja yritän olla miettimättä omiani. "En oikeastaan tiedä. En ole nähnyt heitä muutamaan vuoteen" Ilmeeni muuttuu totisemmaksi, mutta sitten hän jatkaa: "Asumme eri kaupungeissa ja heidän elämänsä tärkein asia on työ" Tekisi mieli sanoa Ruberille, että hänen tulisi olla kiitollinen, että hänellä on vanhemmat, mutten sano mitään. "Puhutaan mielummin sinusta" Ruber sanoo pienen hiljaisuuden jälkeen. "Kuka sinä olet, Kristina?" "Mietin sitä usein itsekin" vastaan hiljaa, mutta hymyillen. "Kerro minulle omenoista. Huomasin eilen, että punaiset omenat ovat sinulle herkkä aihe. Haluan tietää miksi" "Se on oikeasti täysin oma tarinansa" vastaan epäröiden. "Minulla on aikaa" Ruber sanoo. Hengitän syvään ja mietin, olenko valmis tähän. *Toisaalta*, mietin. *Siitä on jo yli kymmenen vuotta*. "Minulla oli pienenä oma omenapuu" sanon. "Sain sen vanhemmiltani kun olin kolme vuotta. Siitä kasvoi maailman parhaita punaisia omenoita. Valehtelin, kun sanoin sinulle, etten voi sietää punaisia omenoita, sillä rakastin niitä. En ole vain syönyt niitä kymmenen vuoteen, sillä menetin molemmat vanhempani silloin" "Menetit?" Ruber kysyy ihmeissään ja minä jatkan.

Kerron kaiken, jonka pystyn kertoa. Tuntuu niin hyvältä saada ensimmäisen kerran kaikki ulos. Vaikka jätän äidin runon ja oikean nimeni kertomatta, sanat vain lentävät suustani eikä Ruber keskeytä minua kertaakaan. En katso hänen kasvohinsa kertaakaan, mikä on ehkä virhe, sillä, kun olen omasta mielestäni kertonut kaiken, huomaan hänen kasvonsa

jähmettyneen. Hän on aivan paikoillaan ja katsoo silmiäni. "Onko kaikki hyvin?" kysyn huolissani, muttei hän vastaa, vaan avaa pian suunsa ja kuiskaa: "Amelia?" Silloin minunkin kasvoni jähmettyy, sillä tajuan jotain. *Ruber. Ruber. Nyt tiedän, miksi se kuulosti niin tutulta. Erik Ruber. Aino Ruber. Anton Ruber.* Miten tämä on mahdollista?

Viikko kuluu nopeammin, kuin koskaan. Saan parhaan ystäväni takaisin, enkä tiedä mitä olen tehnyt ansaitakseni sen.

Pukeudun seuraavana maanantai-aamuna lähes kokonaan valkoiseen, sillä lupaan Antonille tulla kokoukseen. Onneksi vähistä vaatteistani löytyi jotain valkoista. Livahdan aikaisin aamulla ikkunasta ulos ja yritän olla herättämättä ketään. Olen viimeviikolla saanut monta huomautusta ja huutoa, sillä olen ollut aamuyöhön asti ulkona. Ajattelin ensin, ettei kukaan huomaisi, mutta joku olikin nähnyt minut kerran tulossa sisälle, eikä siitä seurannut mitään hyvää. Tavallaan en oikeasti enää välitä, sillä haluan muuttaa orpokodista omilleni niin pian kuin mahdollista. En tiedä minne olen menossa, tai jos edes voin mennä, mutta tiedän, että haluan pois. Sanoin siitä Antonille ja hän kertoi, että minun tulisi tulla valkoisten kokoukseen tänään. Lähdän siis kävelemään kaupungille päin.

Pysähdyn vanhan ja matalan rakennuksen kohdalla. Olen varma, että rakennus on oikea, joten menen ovesta sisään. Katson ympärilleni ja näen valkoiset portaat, jotka menevät alaspäin. Lähdän kävelemään niitä hitaasti alaspäin ja saavun suureen kellarihuoneeseen, joka on tyhjä. Seinät ovat puiset ja huoneen toisessa nurkassa on ovi. Kellarissa haisee todella pahalta. Mietin hetken, mikä haju se on. Se on jotenkin todella tuttu. Pian tunnistan sen. Alkoholi. En enää tiedä, olenko oikeassa paikassa, joten käännyin portaille päin. Mutta sitten kuulen äänen. Joku tulee portaita alaspäin. Menen paniikkiin ja mietin vaihtoehtojani. Juoksen huoneen toiseen päähän, avaan oven pimeään huoneeseen ja suljen sen perässäni. Kun silmäni tottuvat pimeään, näen seisovani siivouskomerossa täynnä tyhjiä lasipulloja. Ja koska täällä haisee vielä enemmän, päättelen, että ne ovat viinapulloja. Rentoudun, mutta kuulen sitten askeleiden lähentyvän. Yritän seistä aivan paikoillani hiljaa, mutta sitten tunnen nenässäni, kuinka minun on pakko aivastaa. Laitan käteni nenän eteen estääkseni sen, mutta silloin kyynänpääni tönäisee yhden lasipulloista hyllyltä. Kuuluu kova ääni ja lasi hajoaa lattialle. Suljen silmäni, kun askeleet ovat aivan lähelläni ja ovi avautuu.

"Mitä sinä teet täällä?" Anton kysyy. Avaan silmäni. Hän seisoo edessäni hämmästyneenä. "Parempi kysymys olisi että mitä nämä ovat?" kysyn ehkä jopa vihaisena. Minulle ei tule mieleen, ettei Anton tiedä vihastani alkoholia vastaan. "Mielummin ne on siellä, kun jossain muualla" Anton vastaa hymyillen, aivan kuin se olisi hauskaa. Silloin tajuan, ettei hän tiedä. "Päätin muutama vuosi sitten olla juomatta ja välttää kaikenlaista suhdetta alkoholiin. Tajusin, että vanhempani olivat juoneet alkoholia sinä iltana..." Hänen ilmeensä muuttuu paljon totisemmaksi. "Ja ehkä se saattoi olla yksi syy... En tiedä. Ehkä. Ehkä ei..." Ääneni ei enää kestä. Anton tulee lähemmäs ja laittaa käden olalleni. "Amelia, muista ettei se ollut sinun syysi. Jos jotain voit tehdä, niin olla meidän mukana estämässä lisää mustien hyökkäyksiä" Hymyilen hänelle vähän ja kävelemme sitten yhdessä suureen huoneeseen. Se on nyt jo tupaten täynnä ihmisiä, enkä tunnista heistä ketään. "Hei, oletko sinä se Amelia?" Käännyin ja huomaan ehkä muutamaa vuotta itseäni vanhemman tytön. Nyökkään epävarmasti ja hän hymyilee. "Minä olen Thelma. Ollaan Antonin kanssa tunnettu jo monta vuotta" Hymyilen hieman ja katson Antonia. "Thelma on varapuheenjohtaja" hän sanoo. Nyökkään.

Kokous alkaa. Huone on täynnä enimmäkseen nuoria ihmisiä, mutta siellä on myös muutama vanhempi. Yritän kuunnella ja ottaa sisään jokaisen sanan, mutta putoan kärryiltä jo heti

alussa ja sen jälkeen on vaikea pysyä mukana. Hätkähdän kuitenkin hereille, kun kuulen nimeni.

“... *Amelia* tässä menetti vanhempansa yhdessä mustien ensimmäisistä hyökkäyksistä” kaksikymppinen mies, joka johtaa kokousta, mutta kenen nimeä en muista, sanoo ja katsoo minuun päin, muttei anna minkäänlaista kontaktia. Moni kääntää katseensa minuun ja kysyn hämmentyneenä: “Mistä sinä sen tiedät?” Mies katsoo silmiini kunnolla ja sanoo: “Kaikkihan siitä tietää” aivan kuin se olisi itsestäänselvyys. Siirrän katseeni ihmisestä toiseen ja näen, kuinka he nyökkäävät ja katsovat minua sääliä. Lopuksi katseeni osuu Antoniin, joka ei katso minua takaisin. Hän on keskittynyt jalansa pieneen liikkeeseen latialla ja huomaan, että hänen kasvonsa ovat punaiset ruskeiden hiuksien takana. Johtaja korottaa ääntään ja jatkaa: “Kuten olin sanomassa...”

Kun kokous loppuu parin tunnin päästä, lähdän harppomaan portaita ensimmäisenä ylös. Avaan ulko-oven ja lähdän kävelemään, mutta silloin joku tarttuu käteeni. “*Amelia*” Anton sanoo. En vastaa, mutta käännyn kuitenkin häneen päin. “Anteeksi. Olisi pitänyt kysyä sinulta ensin” hän sanoo ja katsoo kenkiinsä. “*Miksi* sinä ylipäätään halusit kertoa?” “Etkö ymmärrä?” hän sanoo hiljaa ja katsoo minua silmiin. “Niin kuin tuolla sanottiin; olemme häviämässä. Sotaa ei voi enää estää. Joudumme kohtaamaan sen sellaisena, kuin se on, ja jos joku meitä siinä auttaa, niin sinun tarinasi” Katson häntä hämmentyneenä. En ymmärrä. “Sinun tarinasi” Anton jatkaa. “Se antaa toivoa ja näyttää, kuinka voimme kerran kaatua ja nousta kaksi kertaa ylös” Pupillini suurenevät, sillä tajuan, että olen jollain tavalla merkittävä. Minulla on syy olla ylpeä itsestäni. Edes toistaiseksi. “Kiitos” sanon ja halaan Antonia. “Olet maailman paras ystävä”

Pian Antonin on pakko lähteä tapaamaan vanhempiansa, jotka ovat tulleet kaupunkiin monen vuoden tauon jälkeen. Anton haluaisi minut mukaan, mutta kieltäydyn, sillä ajattelen minun tapaamisen olevan heille aikamoinen shokki. Sitäpaitsi, Anton kertoo, etteivät ole perheessään puhunut minusta tai vanhemmistani vuosiin. Ajattelen, että on vain parempi jättää kertomatta kaikki. Hän lähtee ja minä jään hetkeksi yksin seisomaan talon pihalle. Olen lähtemässä kotiin päin, kun kuulen huudon takaatani.

“*Kristina!*” Käännyn. Näen Maxin. “*Hei!*” sanon ilmeettömästi ja menen vähän lähemmäs. “*Vai pitäisikö minun sanoa Amelia?*” Katson häntä ihmeissäni. “*Mistä sinä tiedät?*” Max nauraa halveksivasti. “*K, kaikkihan siitä tietää. Sinä ja sinun tarinasi*” Katson maahan ja mietin, mitä sanoa. “*Minua ei kiinnosta sinä ja sinun säälittävä taustasi*” Max sanoo. Annan hänelle kysyvän katseen ja hän jatkaa: “*Tiedän, että olet nykyään valkoisissa. Tiedän, että olet viettänyt aikaa sen pojan kanssa. Näin sinut menevän kokoukseen*” Silloin ajatus tulee taas mieleeni, sillä tajuan, että Maxilla on musta puku päällään. “*Onko se totta, että sinä olet mustissa?*” kysyn. Max nyökkää. “*Tottakai se on*” Viha, pettymys ja raivo valloittaa minut ja sylkäisen hänen kengilleen. “*Siinä tapauksessa en halua nähdä sinua enää ikinä. Ikinä.*” sanon

katsoen suoraan hänen vihreisiin, valetelevisiin silmiin. Lähdän kävelemään. En itke, en naura, en tunne mitään.

Päätän sinä iltana mennä pitkälle kävelyllä käydäkseni läpi asioita. Kävelen puiston läpi joelle ja pysähdyn sillalla, joka ylittää juna-raiteen. Katson sitä ja mietin, kuinka seisoin tässä noin kaksi vuotta sitten itkemässä ja miettimässä kahta vaihtoehtoa. Se sama kysymys pyörii vieläkin päässäni; *Miksi minä elän?* Tuntuu, etten ikinä tule saamaan vastausta tuohon kysymykseen, vaikka kuinka yrittäisin. En tiedä kuka olen, tai miksi olen täällä. En tiedä tehtäväni, tai onko minulla edes sellaista. Kun olin viisi, äiti sanoi minulle, että jokaisella on yksi tehtävä, jokin tarkoitus. Muistan kysyväni, mikä minun tehtäväni oli ja hän vastasi

hymyilemällä ja sanomalla: "Saat varmasti tietää sen joskus vanhempana. Kun olet valmis siihen" Vaikka kuinka paljonkin epämääräinen vastaus ärsytti, en ikinä kysynyt siitä enempää. Olisi ehkä pitänyt, mietin nyt ja runo tulee taas mieleeni. *Voisinpa vain karata. Lähteä pois. Jonnekin, jossa saisin sielulleni rauhaa. Jonnekin, jossa ajatukseni ja kysymykset eivät tappaisi minua hiljattain. Jonnekin, jossa ei olisi sotaa eikä ongelmia.* Alan jo melkein nauraa ajatuksilleni utopiasta, kun raiteelta menee juna ja saan idean.

"Siis haluat, että hyppäämme junaan joka on matkalla tuntemattomaan?" Thelma kysyy ja tuo teekupit pöydälle. Nyökkään. "Ei pahempi idea, mutta ketä kaikkia tarkoitat 'meillä'?" Vaikka en ole miettinyt sitä kunnolla, vastaan: "Valkoiset. Ystävät. Perheet. Kaikki, jotka haluavat pois" Thelma ottaa teekupin käteensä ja sekoittaa teetään lusikalla. "Ymmärrän pointtisi, muttei me ikinä saada niin monta vaunua salaa itsellemme. Kaupunki omistaa junat. Ja kaupungilla tarkoitan mustia." Katson häntä hieman nauraen ja sanon: "Siinäpä se. Mustat omistaa junat, muttei enää kauaa. Me nimittäin otamme ne" Thelma on tukehtumassa teehensä ja antaa minulle kysyvän katseen. Katson häntä suoraan silmiin ja yritän olla totisena, kun sanon: "Minulla on suunnitelma"

Seisomme sillalla pimeässä. Kaksi minuuttia jäljellä. Pidän Antonia kädestä ja katson raiteelle. Siirrän sitten katseeni taakse ja näen kymmeniä lapsia, aikuisia ja perheitä takanani laukkujen kanssa. Mietin, kuinka minä olen tavallaan vastuussa tästä kaikesta. Jos tämä ei mene oikein, kaikki on pilalla. Jos mustat saavat tietää suunnitelmistamme, olemme mennyttä. En antaisi sitä ikinä itselleni anteeksi. Toisaalta, jos kaikki menee niin kuin suunniteltu, olemme kaikki turvassa. Saamme elää ilman mustia, ilman ongelmia, ilman sotaa. Tässä on nyt kaikki pelissä. Se on joko tai. Kuulen kovan äänen, mikä tarkoittaa sitä, että junat ovat tulossa. Katson Antonia hermostuneena ja puristan hänen kättään kovemmin. "Hyvin se menee" hän sanoo hiljaa. Kuulen junan äänet paljon kovempaan. Päästän irti Antonista ja nousen kaiteen päälle ensimmäisenä. Noin kymmenen ihmistä tekee samoin. "Oletko valmis?" Anton kysyy hiljaa ja silloin näen jo junan valot. Olen niin peloissani, etten sano mitään, vaan otan taas hänen kädestään kiinni. Vaikka emme kumpikaan sano mitään, ymmärrämme toinen toisiamme. *Yhdessä* voimme voittaa pelkomme. *Yhdessä* saamme kaiken toteutumaan. Otamme molemmat hieman vauhtia, suljemme silmämme ja hyppäämme sitten. *Yhdessä*.

Jalkani särähtää, kun osun maahan. Kipu tuntuu kauhealta, mutta avaan varovasti silmäni.

Seison lattialla. Vieressäni on toinen pari kenkiä. Nostan katseeni. Anton katsoo junan ikkunasta ulos. Liikumme. Olemme hengissä. Selvisimme. Kaikki on hyvin.

Katson taakseni ja näen muut ihmiset takanani. Kaikki on hengissä, tosin ehkä hieman shokissa. Lähdemme kiertämään vaunuamme. Se on tavallinen junavaunu, mutta jokaisella penkkirivillä on laatikoissa ruokaa, vettä ja muita tavaroita. Tarkistamme jokaisen nurkan ja olemme lopuksi täysin varmoja siitä, ettei kukaan ulkopuolinen päässyt mukaan. Kävelemme vaunun etummaiseen osaan ja istun yhdelle penkeistä. Anton istuu viereeni ja avaa yhden laatikoista. Katson ikkunasta ulos ja mietin, kuinka ihanaa on päästä pois. Ulkona on aivan pimeää. Vaikka tiedän, että olemme tässä junassa vielä monta päivää, minulla on jo paljon vapaampi olo. Suljen silmäni ja mietin, kuinka kaipaen jo tulevaan. Nukahdan paljon helpommin ja iloisemmin, kuin moneen vuoteen.

Niskaani sattuu, kun herään outoihin ääniin. Avaan silmäni. Junassa on täysin pimeää, enkä näe kunnolla mitään, mutta kuulen askelia lähtevän pois luotani. Laitan käteni viereiselle penkille. Se on tyhjä. "Anton?" kuiskaan hädissäni. Askelten ääni pysähtyy. "Kuulin ääntä ohjaamosta" Anton kuiskaa. "Minun on pakko käydä katsomassa" "Tulenko mukaan?"

kuiskaan ja yritän yskiä ääneni takaisin. "Ei tarvitse" Anton sanoo rauhallisena ja ja kävelee sitten ohjaamon ovelle. Ovi sulkeutuu hänen perässään. Mietin hetken, pitäisikö minun odottaa, että Anton tulee takaisin, mutta väsymyksenäni on niin suuri, joten nukahdan uudestaan. En kuitenkaan ehdi nukkua kauaa, sillä kuulen ohjaamosta kovan äänen ja nousen ylös välittömästi. Juoksen ovelle ja avaan sen. Sisällä Anton makaa maassa mustiin pukeutunut mies hänen päällään. Ohjaava mies on kaatunut maahan ja hänen suustaan valuu nestettä ja verta. Hän ei liiku eikä hengitä. Paniikki valtaa minut kokonaan, juoksen Antonin ja miehen luo ja alan huutaa hysteerisenä apua. Yritän saada Antonin irti miehen otteesta, mutta tämän ote on aivan liian vahva. Näen, että Anton hengittää vielä, mutta hänen vatsastaan tulee verta. Huudan uudestaan apua ja juuri silloin ovi aukeaa. Sisään tulee valkoisia sotilaita, jotka vetävät mustan miehen voimakkaasti pois. Silloin näen, kuinka iso haava Antonin vatsassa on. Veri leviää lattialla ja katson seinälle, jossa mustalta mieheltä vedetään myssy ja kankaat pois kasvoilta. Tunnistan hänet jo sillä sekunnilla. *Max*. " *Sinä ?* " huudan täyttä kurkkua. *Max* kuulee minut, muttei sano mitään. Sotilaat raahaavat hänet pois ohjaamosta ja jään kahdestaan Antonin kanssa. Silloin itkuni valoittaaminut kokonaan ja itken Antonin kasvoja vasten. Nostan pienen ikuisuuden päästä pääni ja huomaan, että hän on avannut silmänsä. Huomaan tuskan hänen kasvoillaan ja huudan taas apua. "Ei hätää. Ei hätää. Kaikki menee hyvin" kuiskaan ja otan hänen kädestään kiinni. "Amelia..." Anton sanoo vaikeroiden. "Niin?" kysyn ja huudan taas apua. Hän sulkee hiljattain silmänsä. Silloin ilme hänen kasvoillaansa selittää enemmän, kuin tuhat sanaa. "Ei, Anton. Ei. Ei. Ei.Ei. Ei. Älä jätä minua. Sinä pystyt vielä hetken" Yritän taas huutaa apua, mutta ääneni ei pidä. "Amelia..." Anton sanoo taas, vielä hitaammin tällä kertaa. En ymmärrä, mitä hänellä on sanottavaa, enkä voi kysyä, sillä itken enemmän kuin koskaan. "Älä jätä minua. Minä tarvitsen sinua" kuiskaan hetken kuluttua itkun seasta ja silloin, juuri sillä sekunnilla hänen päänsä kallistuu toiseen suuntaan ja pulssi hänen sydämellään pysähtyy hiljattain. Kaadun hänen päälleen ja suljen silmäni. Yritän kaikin keinoin olla ajattelematta yhtään mitään, päästä samaan paikkaan hänen kanssaan, mutta jossain vaiheessa kaikki romahtaa. Tajuan, etten näe häntä enää ikinä. Minä jään henkiin, mutta hän ei. Sen jälkeen kaikki sumenee päässäni, muttei sillä tavalla, kuin sinä iltana kymmenen vuotta sitten. Tämä on jotain aivan uutta. Kun päässäni kuuluisi sumentua, kaikki muuttuu vain selvemmäksi ja suru muuttuu vihaksi, sitten suruksi, muttei koskaan iloksi. En ole koskaan ennen nähnyt niin tarkkaa näkyä.

Seuraavat päivät kuluvat hitaasti. Ihmiset "välittävät" minusta jatkuvasti; tulevat kysymään vointiani, tuovat ruokaa ja kertoo, että kaikki kääntyy vielä parhain päin. En kuuntele heitä, enkä jaksa esittää, että kuuntelisin. En myöskään puhu kellekään. Haluan vain olla yksin ja hiljaa. Löydän junan taaimmaisesta vaunusta huoneen, joka on aina tyhjä. Vietän siellä suurimman osan päivistäni katsoen ikkunasta ulos ja miettien maailman tyhjyyttä. Joka kerta, kun joku kysyy minulta, miten voin, vastaan vain etten tiedä. Se on totuus. En tiedä, kuka olen, mitä teen ja miksi. Jos kuitenkin joku tunne täytyy valita, niin valitsisin pettymyksen. Luulin aina olevani *Maxin* ystävä. Hän oli pitkään minun ainoa sellainen. Hän ei saa kunnollista rangaistusta teostaan, sillä valkoiset ovat päättäneet olla käyttämättä väkivaltaa ketään kohtaan. Sen takia hän pysyy junassa ja tekee muutamia "raskaita" töitä. Eräänä iltana, kun istun junan penkillä, hän tulee viereeni. En sano mitään. En pelkää, en jaksa, en välitä. Hän kertoo, kuinka pahoillaan hän on, ja kuinka hänet pakotettiin tehtävään. Hän kertoo, ettei hän ikinä halunnut olla musta, mutta hänet manipuloitiin siihen. Olen koko

hänen puheen ajan täysin hiljaa ja reagoimatta mihinkään hänen sanomiseen. Yritän olla kuuntelematta, mutta jokin hänen äänensävyssään saa minut kuuntelemaan. Totuus. Kun taas aikaisin aamulla istun huoneen lattialla yksin, kuulen ääntä takaatani. Olen varma, että se on Thelma tai joku, joka tulee säälimään minua. En jaksa kääntää päätäni katsoakseni kuka siellä on, joten sanon vaan: "En kaipaa seuraa".

"Olen pahoillani" Max sanoo takaata ja istuu lattialle, tosin aika kauas minusta. Katson kenkiini enkä osoita minkäänlaista ilmettä. "Tiedän, ettemme olleet ikinä kunnan ystäviä. En tiennyt tarinaasi kunnolla, enkä tuntenut sinua. En edes tiennyt oikeaa nimeäsi. Mutta olisin halunnut. Olisin halunnut tuntea sinut. Minulla ei ole ikinä ollut kunnan ystäviä, vaikka ehkä ajattelit niin" Mietin, olenko edes ikinä ylipäätään ajatellut häntä? En ole tainnut.

"Ymmärrän, vaikka olisit minulle vihainen ikuisesti, mutta sinä jos joku tiedät, ettei viha johda mihinkään. Olemme samassa junassa ja se jatkaa matkaa, vaikkemme sitä haluaisi. Olemme matkalla tuntemattomaan, johonkin uuteen. Voimme aloittaa alusta. Se on asenteesta kiinni, K." Tuijotan vieläkin kenkiäni enkä sano mitään. En tiedä, mitä mieltä olen.

En tiedä, mitä tehdä. Se on totuus. En tiedä mitään. Pysyn hiljaa. "Okei" Max sanoo ja nousee ylös. "Jos haluat olla vihainen, siitä vaan" Hän on lähtemässä huoneesta, kun sanon hiljaa: "En ole sinulle vihainen. Olen vain järkyttynyt ja äärimmäisen pettynyt." Max pysähtyy ja kävelee hieman lähemmäksi minua. Nostan katseeni kengistä ja huomaan hänen kasvoillaan helpottuneen ilmeen.

"En vain ymmärrä" sanon. "En ymmärrä, miksi minulle käy aina näin? Miksi minä jään aina yksin? Miksi juuri minä selviydyn? Miksi menetän kaikki, mutta jään itse henkiin?"

"Siinäpä se, Amelia. Ehkä se on tarkoitettu niin" hän sanoo ja istuu takaisin lattialle. En tiedä, olenko valmis antamaan hänelle tai kenellekään anteeksi, mutten halua olla vihainen. Hän on oikeassa; juna jatkaa matkaa, vaikkemme sitä haluaisi. On siis vaan pakko pysyä kyydissä. Katsomme yhdessä auringonnousua. Värit yhdistyvät, muuttuvat ja pian aurinko paistaa ikkunan läpi sisälle. Uusi päivä on alkanut ja minulla on uusi mahdollisuus. Voin taas kuluttaa päivän suremiseen ja itkemiseen, tai sitten voin askel kerrallaan yrittää siirtyä eteenpäin. Ongelmana on vain se, etten ole saanut vastausta kysymyksiini. *Kuka minä olen? Mitä teen täällä? Mikä on minun tarkoitukseni?* Ajattelen, etten ikinä saisi tietää vastausta itseäni, kun Max hetken kuluttua hymyilee katsoen taivaalle ja sanoo:

"Tiedätkö mikä sinä olet? Sinä, jos joku, olet selviytyjä."

En ehkä koskaan saa tietää, mitä äidin runossa luki, tai mitä Anton halusi sanoa minulle, mutta tiedän sen, ettei elämä ole tuhansien arvoitusten ratkomista. Niin monet yrittävät koko elämänsä ajan ratkaista arvoitusta tai kysymystä, kun totuus on se, että ainoa arvoitus heidän elämässään ovat he itse. Tiedän nyt sen, ettei elämässä tarvitse ratkoa arvoituksia, kunhan on vain löytänyt itsensä.